

FI

FI

FI

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 3.12.2008
SEK(2008) 2931

KOMISSION YKSIKÖIDEN VALMISTELUASIAKIRJA

Oheisasiakirja asiakirjaan

Ehdotus:

EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON DIREKTIIVI

tiettyjen vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa

Tiivistelmä vaikutusten arvioinnista

{KOM(2008) 809 lopullinen}
{SEC(2008) 2930}

TIIVISTELMÄ

TARKISTUKSEN PERUSTELUT

Direktiivin 2002/95/EY tavoitteena on rajoittaa vaarallisten aineiden käyttöä sähkö- ja elektroniikkalaitteissa ja edistää näin ihmisten terveyden suojelua sekä sähkö- ja elektroniikkalaiteromun hyödyntämistä ja loppukäsittelyä ympäristöä säästävällä tavalla. Direktiiviä on päätetty tarkistaa pääasiassa kahdesta syystä:

1. Komissio on sitoutunut luomaan **paremman sääntely-ympäristön**. Sillä tarkoitetaan yksinkertaista, helposti ymmärrettävää, tehokasta ja valvottavissa olevaa lainsäädäntöä. Sääntely-ympäristö, jossa yritykset toimivat, vaikuttaa niiden kilpailukykyyn ja mahdollisuuksiin kasvaa ja luoda työpaikkoja. Parempaan sääntelyyn pyrkiminen on tärkeä osa EU:n kasvua ja työllisyyttä edistävää (Lissabonin) kumppanuusstrategiaa. Direktiivin täytäntöönpanossa, noudattamisen valvonnassa ja johdonmukaisuudessa suhteessa muuhun lainsäädäntöön on parantamisen varaa.

2. Vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta sähkö- ja elektroniikkalaitteissa annetun direktiivin mukaan komission on tarkasteltava uudelleen direktiivissä säädettyjä toimenpiteitä ja erityisesti pohdittava kahden tuoteluokan (luokat 8 ja 9: lääkinnälliset laitteet sekä tarkkailu- ja valvontalaitteet) sisällyttämistä direktiivin soveltamisalaan sekä rajoitusten kohteena olevien aineiden luettelon mukauttamista.

ONGELMA JA TAVOITTEET

Vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta annetun direktiivin tavoitteiden saavuttamista haittaavat sen täytäntöönpanoon liittyvät epäselvyydet, jotka myös nostavat sen noudattamiskustannuksia. Ongelmia aiheuttavat muun muassa määritelmien erilaiset tulkinnat ja erilaiset vaatimukset tuotteiden vaatimustenmukaisuuden osoittamiselle, täytäntöönpanon puutteellinen valvonta (esimerkiksi riittämätön markkina-valvonta), muun yhteisön lainsäädännön tai tekniikan/tieteen edistyksen kanssa ristiriitaiseksi koettu sisältö, esimerkiksi mahdollinen päällekkäisyys REACH-järjestelmän tai energiaa käyttäviin tuotteisiin sovellettavien vaatimusten kanssa, ja tarve laajentaa soveltamisalaa lääkinnällisiin laitteisiin sekä tarkkailu- ja valvontalaitteisiin.

Tarkistamisen tavoitteena on tehostaa direktiivin täytäntöönpanoa ja noudattamisen valvontaa, varmistaa sen johdonmukaisuus suhteessa asiaan liittyvään yhteisön tuotelainsäädäntöön, parantaa direktiivin kustannustehokkuutta ja tarjota enemmän ympäristöhyötyjä.

TARKISTAMINEN

Sidosryhmiä kuultiin kahteen otteeseen, ja useita tutkimuksia toteutettiin. Niissä käsiteltiin tarkistettavia aihealueita sekä jokaiseen aihealueeseen liittyviä toimintavaihtoehtoja. Kuulemiset ja tutkimukset auttoivat määrittelemään ja analysoimaan muutamia tarkemmin rajattuja vaihtoehtoja (ks. jäljempänä).

VAIHTOEHDOT

Vaihtoehdot voidaan jakaa kolmeen pääryhmään:

1. Direktiivin selkeyttäminen ja yksinkertaistaminen
2. Täytäntöönpanon valvonnan tehostaminen kansallisella tasolla
3. Direktiivin mukauttaminen tekniikan ja tieteen kehitykseen

Kaikkiin näihin ryhmiin sisältyy useita vaihtoehtoja, joita tarkasteltiin ja joista laadittiin kustannus-hyötyanalyysit.

VALITUT VAIHTOEHDOT

Seuraavassa esitellään tiivistetysti suositellut vaihtoehdot:

Muutetaan säädöstekstiä soveltamisalan ja määritelmien täsmentämiseksi erityisesti laatimalla sitova tuoteluettelo, joka määrittää vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta annetun direktiivin soveltamisalan sähkö- ja elektroniikkalaiteromua koskevan direktiivin soveltamisalasta riippumattomasti.

Lisätään seuraavat asiaan liittyvät säännökset, jotka on jo vahvistettu tuotteiden kaupan pitämistä koskevassa EU:n lainsäädäntöpaketissa:

- kansallinen markkinavalvonta,
- mekanismit tuotteen vaatimustenmukaisuuden arvioimiseksi ennen sen saattamista markkinoille tuottajan antaman vakuutuksen perusteella,
- tuotteen vaatimustenmukaisuusolettama yhdenmukaistettujen standardien ja CE-merkinnän perusteella.

Mukautetaan poikkeusmenettelyä esimerkiksi ottamalla komiteamenettelyn kautta käyttöön vaatimus, jonka mukaan hakijoiden on analysoitava korvaavat aineet ennen pyynnön esittämistä, ja asetetaan lisäkriteereitä poikkeuksen myöntämiselle.

Sisällytetään lääkinnälliset laitteet ja tarkkailu- ja valvontalaitteet vaiheittain vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta annetun direktiivin soveltamisalaan; rajoitusten kohteena olevien aineiden luetteloon ei tehdä muutoksia.

HYÖDYT JA KUSTANNUKSET

Vaihtoehtojen kustannukset ja hyödyt ovat lyhyesti seuraavat:

Kustannuksista, joita teollisuudelle todellisuudessa aiheutuu vaatimusten noudattamisesta, on vain vähän kokemusta. Direktiiviin tällä hetkellä sisältyvien tuotteiden osalta niiden arvioidaan olevan 1–4 prosenttia liikevaihdosta. Uusimpien tutkimusten mukaan vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta annetusta direktiivistä aiheutuvat kokonaiskustannukset ovat keskimäärin 1,9 prosenttia liikevaihdosta (aiemmat kustannukset ja kertaluonteiset tulevat kustannukset).

Kun tarkastellaan lääkinnällisiä laitteita ja tarkkailu- ja valvontalaitteita, joiden tuotantomäärät saattavat olla pienet tai joille on asetettu tiukempia testaus- ja luotettavuusvaatimuksia niiden kriittisten käyttötarkoitusten vuoksi, vaatimusten

noudattamisesta aiheutuviksi kustannuksiksi arvioidaan 400–1 600 miljoonaa euroa vuodessa. Vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta annetun direktiivin noudattamisesta aiheutuvien kustannusten väitetään joillakin monimutkaisilla tuotteilla olevan peräti 7–10 prosenttia (uusi tuote) tai 1–10 prosenttia (muutos olemassa olevaan tuotteeseen) liikevaihdosta. Suuri osa kustannuksista johtuu monimutkaisempien tuotteiden pitkistä kehittä-, testaus- ja hyväksyntäsykleistä. Tästä syystä ehdotetaan, että tuotteet **sisällytetään soveltamisalaan vaiheittain** siten, että vaatimustenmukaisuuden edellyttämät muutokset voidaan tehdä nykyisin resurssien ja nykyisten tuotekehittelysykliä puitteissa.

Vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta annetussa direktiivissä ei säädetä erikseen jäsenvaltioille kuuluvista selontekovelvollisuuksista tai valmistajille asetetuista tiedonantovaatimuksista, eivätkä jäsenvaltiot useimmissa tapauksissa olekaan asettaneet tällaisia oikeudellisia velvoitteita kansallisella tasolla. Poikkeusten myöntämisprosessia pidetään hitaana tuotteille, joiden innovaatiocykli on lyhyt. Hakemuksen sisältöä koskevien vaatimusten yhdenmukaistaminen ja poikkeusten voimassaoloajan täsmentäminen **nopeuttaa prosessia**, parantaa oikeusturvaa ja keventää sekä viranomaisten että hakijoiden hallinnollista taakkaa.

Soveltamisalaa, määritelmiä, tuotteen vaatimustenmukaisuuden arviointia ja markkinavalvontaa koskevat yhdenmukaiset vaatimukset, jotka ovat linjassa muiden tuotteisiin liittyvien EU:n oikeudellisten vaatimusten kanssa, **parantavat oikeusvarmuutta ja keventävät** siten **hallinnollista taakkaa**.

Tarkistettujen säännösten täytäntöönpanosta voi alkuvaiheessa aiheutua jäsenvaltioille ja tuottajille **ylimääräistä hallinnollista vaivaa** riippuen siitä, kuinka hyvät valmiudet asianmukaiseen täytäntöönpanon valvontaan jäsenvaltiolla on jo ennestään ja onko tuottaja toteuttanut tarvittavat toimenpiteet tuotteiden vaatimustenmukaisuuden varmistamiseksi.

Komission yksiköiden arvion mukaan kaiken kaikkiaan saadaan nettohyötyä, vaikka ero onkin pieni. Suositellut vaihtoehdot myös parantavat kokonaisuudessaan merkittävästi direktiivin selkeyttä ja sen täytäntöönpanon ja noudattamisen valvonnan yhtenäisyyttä, mikä on paremman sääntelyn tavoitteiden mukaista.

Ympäristöhyödyt ovat todennäköisesti merkittävät: lääkinnälliset laitteet ja tarkkailu- ja valvontalaitteet, joiden osuus sähkö- ja elektroniikkalaiteromusta on 0,2–0,3 painoprosenttia, sisältävät useita tonneja vaarallisten aineiden käytön rajoittamisesta annetussa direktiivissä kiellettyjä raskasmetalleja (yli 1 400 tonnia lyijyä, noin 2,2 tonnia kadmiumia). Nämä aineet saattavat puutteellisen jätehuollon seurauksena joutua ympäristöön (vain 49,7 prosenttia pois heitettävistä lääkinnällisistä laitteista ja 65,2 prosenttia pois heitettävistä tarkkailu- ja valvontalaitteista lajitellaan erikoisjätteeksi). Jos näiden aineiden käyttöä rajoitetaan direktiivillä, niitä ei enää keskipitkällä tai pitkällä aikavälillä käytetä tuotteissa eikä niitä siten esiinny romussakaan. Tarkempi analyysi osoittaa, että vaikka skenaarioksi valittaisiin paljon korkeampi kierrätysaste, kyseisten tuoteluokkien sisällyttäminen direktiivin soveltamisalaan olisi silti hyödyllistä ympäristön kannalta.

Jäsenvaltioiden tarkastamista sähkö- ja elektroniikkalaitteista 44 prosenttia ei tällä hetkellä täytä kaikkia vaatimuksia. Direktiivin ympäristöhyötyä voitaisiin siten kasvattaa merkittävästi, jos markkinoilla olevien vaatimustenvastaisten tuotteiden määrä saataisiin supistettua mahdollisimman pieneksi ottamalla käyttöön tehokkaat markkinavalvontamekanismit kansallisella tasolla ja tiivistämällä vaatimustenvastaisten tuotteiden poistamiseen tähtäävää yhteistyötä jäsenvaltioiden viranomaisten välillä.

Valmistelevissa tutkimuksissa nimettiin myös mahdollisia aineita, jotka voitaisiin lisätä direktiivin soveltamisalaan kuuluvien vaarallisten aineiden luetteloon. Korvaavia aineita ei kuitenkaan tunneta riittävän hyvin, eivätkä saatavilla olevat tiedot osoita varmasti, että korvaavat aineet olisivat ympäristön kannalta turvallisempia tai, mikäli ympäristön kannalta turvallisempia vaihtoehtoja on jo olemassa, että korvaamisesta aiheutuvat kustannukset olisivat kohtuulliset ympäristöhyötyyn verrattuna, joten **uusien vaarallisten aineiden lisäämistä direktiivin soveltamisalaan ei pidetä toteuttamiskelpoisena vaihtoehtona.**